HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מכל מקום קשיא אמר רבא אימא וכן הוא עושה [א]חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר כי סליק רבי זירא אשכחיה לר' אמי דיתיב וקאמר לה להא שמעתא אמר ליה וכי מתה עומד ומולק [1]אשתומם כשעה חדא אמר ליה אימא כך הוא עושה חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר תניא נמי הכי (א)[ב]כיצד מולקין חטאת העוף חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לוושט או לקנה הגיע לוושט או לקנה חותך סימן אחד או רובו ורוב בשר עמו ובעולה שנים °או רוב שנים מני אי רבנן הא אמרי שנים דוקא אי כר"א בר"ש האמר רוב שנים אימא שנים לרבנן רוב שנים לרבי אלעזר בר"ש ואיבעית אימא הא והא ר' אלעזר בר"ש ומאי שנים שדומין לשנים אמר רב יהודה אמר שמואל [ג]נשברה מפרקת ורוב בשר עמה מטמא באהל וא"ת אותו מעשה דעלי מפרקת בלא רוב בשר הואי זקנה שאני דכתיב [2]ויהי כהזכירו את ארון האלהים ויפול מעל הכסא אחורנית בעד יד השער ותשבר מפרקתו וימת כי זקן האיש וכבד וגו' אמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יוחנן [ד]קרעו כדג מטמא באהל א"ר שמואל בר יצחק [ה]ומגבו אמר (ב) שמואל (ג)[ו]עשאה גיסטרא נבלה (ד) א"ר אלעזר [ז]ניטל הירך וחלל שלה (ה) (ניכר) נבלה ה"ד חלל שלה (ניכר) אמר רבא [ח]כל שרבוצה ונראית חסרה תנן התם (ו)[ט]הותזו ראשיהן אע"פ שמפרכסין טמאים (ז)כזנב הלטאה שמפרכסת מאי הותזו ר"ל אמר [י]הותזו ממש ר' אסי אמר רבי מני כהבדלת עולת העוף א"ל ר' ירמיה לרבי אסי כהבדלת עולת העוף לרבנן ולא פליגיתו או דלמא (ח)כהבדלת עולת העוף לר"א בר"ש ופליגיתו א"ל כהבדלת עולת העוף לר"א בר"ש ופליגינן איכא דאמרי ר"ש בן לקיש אמר הותזו ממש ר' אסי א"ר מני כהבדלת עולת העוף לרבי אלעזר בר"ש ברוב שנים מאי רבנן ומאי רבי אלעזר בר"ש דתניא [3]ואת השני יעשה עולה כמשפט כמשפט חטאת בהמה אתה אומר כמשפט חטאת בהמה [א] או אינו אלא כמשפט חטאת העוף כשהוא אומר והקריבו חלק הכתוב בין חטאת העוף לעולת העוף ומה אני מקיים כמשפט חטאת בהמה מה חטאת בהמה [כ]אינה באה

אלא

מ"מ קשיא. וכי מתה עומד ומולק: **בלא רוב.** רוחב הבשר של מפרקת דאכתי לאו מתה היא דהא זעירי מפרקת ורוב בשר קאמר [כ:]: **להא שמעתא.** דזעירי: **א"ל.** הואיל ומתה חשוב כל מליקות דאמר רחמנא דבעי לחתוך סימנים וכי מתה עומד ומולק: **אשתומם.** שתק והיה מחשב מה יענה: בחטאת העוף כתיב ולא יבדיל גבי שמיעת הקול בויקרא [ה] הילכך בחד סימן סגי דעוף הכשרו בסימן אחד: **ורוב בשר עמו.** לאחר מליקת הסימן: **ובעולה.** דבעי הבדלה כדלקמן [ע"ב] שנים או רוב שנים: פלוגתא דר' אלעזר בר ר"ש ורבנן לקמן בשמעתין [ע"ב]: **האמר רוב שנים.** דוקא ולא יותר כדקתני לקמן (דף כב.) דבעינן שיהא אוחז בראש ובגוף כשהוא מזה: **שדומים לשנים.** דלכתחלה בעינן שיחתוך רוב להדיא שיהא נראה לעינים שהוא רוב או רוב שנים ואפי' רוב מלומלם: **נשברה מפרקת.** באדם: **וא"ת.** הא עלי מפרקת בלא רוב בשר הוה וקרי ליה מת ותשבר מפרקתו וימת: **מטמא באהל.** ואפי' מפרכס: **עשאה גיסטרא.** שחתכה לרחבה או באורכה כולו או בשדרה עד החלל. כל דבר החלוק לשנים קרי גיסטרא: **ניטל הירך.** ממקום חיבורו בבוקא דאטמא: **וחלל שלה.** כלומר לא שניטל העצם עם קצת הבשר הפנימי ונשאר בשר העליון והעור עד חצי הירך או שלישיתו וחופה את המכה דהתם טרפה הוא דהויא כדתנן (לקמן דף עו.) בהמה שנחתכו רגליה דהיינו האחרונים מן הארכובה ולמעלה טרפה אבל כשנטל כל הבשר עד שנראית גופה של מקום החתך כעין חלל קיבדור"א בלע"ז: **נבלה.** ואפי' בחייה מטמאה: **כל שרבוצה ונראית חסרה.** דרך הבהמה לרבוץ על יריכיה ומתכסת יריכה ברבילתה ואם נראית חסרונה כשהיא רבוצה ט): **הותזו ראשיהן.** בשמנה שרצים קמיירי בסדר טהרות: **טמאים.** דכיון דעשויין גיסטרא אע"פ שלא הובדלו לגמרי כדמפרש ואזיל הרי הם כמתים: **כזנב הלטאה שמפרכסת.** כלומר דאע"פ שמפרכסת אין זה חיות שהרי זנב הלטאה חותך אותה לגמרי והיא מפרכסת חיתוך הזנב מפרכס: **כהבדלת עולת העוף לרבנן.** דבעו כל הסימנין: **ולא פליגיתו.** את ור"ל דהיינו נמי הותזו ממש: **איכא דאמרי.** דבהדיא אמר רב אסי למילתיה כהבדלת רבי אלעזר בר"ש ולא בעי רבי ירמיה מיניה: **ואת השני וגו'.** בעולת העוף של חובה כתיב גבי שמיעת הקול כשהוא מביא בדלות. בפרשה עליונה כשהוא מביא בעשירות דיבר בחטאת בהמה: **כמשפט.** משמע שקבוע המשפט במקום אחר והיכא קאי אחטאת בהמה דלעיל קאי שהרי עולה זו באה חליפין לה הלכך לה אקשה ויליף מיניה כדמפרש לקמיה דאינה באה אלא מן החולין כו': **או אינו אלא כמשפט חטאת העוף.** שלא תיטען הבדלה במליקתה כדכתיב (ויקרא ה) בחטאת העוף ממול ערפו ולא יבדיל: **כשהוא אומר והקריבו.** בעולת העוף של נדבה בויקרא והקריבו הכהן אל המזבח ומלק את ראשו וגומר(י) מדלא כתיב (י) הקריב(ל) אלא והקריבו משמע חלוקה הקרבתו של זה מהקרבת אחרים גילה לך הכתוב שלא תלמד מליקת עולה ממליקת חטאת:

אלא

כי סליק ר' זירא אשכחיה לרבי אמי דקאמר להא שמעתא. פירוש דזעירי. ורבי אמי גרסי' ולא גרסי' (א) אסי דרבי אסי הוא דאמר לקמן גבי הותזו ראשיהן דהיינו כהבדלת עולת העוף: **הותזו ראשיהן.** גבי בהמה חיה ועוף מיתניא במסכת אהלות ולא גבי שרצים כדפירש בקונטרס: [ב]**הותזו ממש.** נראה דפליגי אזעירי דלעיל דסגי ליה במפרקת ורוב בשר לחוד: **כשהוא אומר והקריבו חילק הכתוב כו'.** פירוש להצריך הבדלה בעולת העוף וא"ת דבפרק קדשי קדשים (זבחים דף סה.) דריש ליה למילתא אחריתי דקאמר לפי שנאמר מן התורים או מן בני היונה יכול לא יפחות מב' פרידים ת"ל והקריבו וי"ל דהכא מדסמך והקריבו לומלק דרשינן דחלוקה מליקת עולת העוף ממליקת חטאת עוף לענין הבדלה: **כמשפט חטאת בהמה.** הקשה בקונטרס למה ליה להאי תנא למימר כמשפט חטאת בהמה לוקמיה [ג]בחטאת העוף דסליק מיניה דבאה מן החולין וכולהו איתנהו בה וחילוק דוהקריבו [ד]למילתיה אתא כדקאמר חלוקה עולה מחטאת לענין הבדלה כדקאמר [ה]רבי ישמעאל ור"א בר"ש ותירץ דבחטאת העוף לא כתיב בה חולין בהדיא אלא בבהמה כתיב כדלקמן ובהיקשא יליף מדאיקרי חטאת ודבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש גבי קדשים [ו]והדין עמו דחשיב כמשפט היקש ולא כתוב בהדיא דהא כאשר יורם וכן יעשה לפר כאשר עשה לפר החטאת חשיב ליה היקש פרק איזהו מקומן (זבחים דף מט:) וקשיא לפירושו דא"כ מחטאת בהמה גופיה היכי יליף הא כמשפט חטאת בהמה דקאמר ע"כ לאו אפרו של אהרן קאי דמה ענינו לכאן אלא אחטאת בהמה דלעיל קאי כדפירש בקונטרס שהרי עולה זו באה חליפים לה וחטאת בהמה מפרו של אהרן יליף מדאיקרי חטאת והיינו נמי למד מן הלמד ואמאי חשיב חטאת העוף למד בהיקש יותר מן [ז]בהמה ועוד דפ"ב דבילה (דף כ.) דריש ויקרב את העולה ויעשה כמשפט לימד על עולת חובה שטעונה סמיכה כעולת נדבה והשתא נ"ל כמשפט תיפוק ליה מדאיקרי עולה ועוד דפ"ק דזבחים (דף ח.) לא ילפינן חטאת נזיר מחטאת חלב ולא גמרי מהדדי מדאיקרי חטאת כיון דאיכא למיפרך וה"נ חטאת העוף היכי יליף מפרו של אהרן דאיכא למיפרך שכן טעונה כלי בשחיטה וד' מתנות על ד' קרנות ושכן כפרתו מרובה ונכנס דמה לפני ולפנים דהכי פריך פרק קמא דשבועות (דף ט.) וע"ק דחטאת בהמה גופיה היכי ילפינן מפרו של אהרן דאי במה מצינו איכא למיפרך שכן כפרתו מרובה ונכנס דמה לפני ולפנים כדפרישית ואי מהיקשא דזאת התורה מהתם נמי תיפוק ליה עולת העוף ול"ל כמשפט (מ)ונראה לפרש דמיתורא דרשינן דגבי פרו של אהרן לא הוה צריך למכתב את פר החטאת אשר לו אלא את פר [ח]החטאת ותו לא דפרו של אהרן ידעינן שפיר דאינו בא אלא מן החולין כיון דנשרף מידי דהוה אעולות דאין באין אלא מן החולין כדאמרינן בסיפרי בפרשת ראה משום דמעשר טעון אכילה ועולה אינה נאכלת אלא כתיב (ויקרא ט) החטאת אשר לו ללמד על כל חטאת אפילו על חטאת העוף שיהא משלו ולא משל מעשר ומיהו קשה ל"ל כמשפט לענין חולין בעולת העוף תיפוק לי מדרשא דסיפרי דהא אינה נאכלת וי"ל דס"ד דאתא והקריבו לחלק אף לענין חולין וא"ת א"כ מאי פריך לקמן (דף כב.) מביום צותו נפקא דלמא הייתי מחלק מוהקריבו [ט]וי"ל דביום צותו כתיב על זאת התורה לעולה [י]ומשמע כל עולה אפילו עולת העוף וא"ת כי היכי דילפי' הכא הבדלה בעולת העוף חובה מוהקריבו אע"ג דכתיב בעולת עוף נדבה אמאי לא ילפינן נמי בפ"ב דבילה (דף כ.) עולת חובה

מנדבה

מסורת הש"ס

(א) לקמן כח. זבחים סה., (ב) [בערוך ערך גסטר' איתא חזקיה וכן לקמן לג: וכ"א בריי"ף ורא"ש ובשאלתות פרשת אמור סימן קג איתא אמר רבי שמואל בר יצחק אמר חזקיה עשאה גיסטרא וכו'], (ג) לקמן לג: ע"ש, (ד) גם זה שם נדה כד. [תמורה יא:], (ה) ס"א ל"ג, (ו) אהלות פ"א משנה ו, (ז) [ב"ב קמג: וש"נ], (ח) [לקמן קכג:], (ט) בס"א נוסף: נבילה, (י) [ויקרא א], (כ) [עיין ברש"י ותוס' בזבחים סה. ד"ה והקריבו], (ל) בס"א: והקריב, (מ) עי' מהרש"ס,

תורה אור השלם

1. אֱדַיִן דָּנִיֵּאל דִּי שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר אֶשְׁתּוֹמַם כְּשָׁעָה חֲדָה וְרַעְיֹנֹהִי יְבַהֲלֻנֵּהּ עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר בֵּלְטְשַׁאצַּר חֶלְמָא וּפִשְׁרֵא אַל יְבַהֲלָךְ עָנֵה בֵלְטְשַׁאצַּר וְאָמַר מָרִי חֶלְמָא לְשָׂנְאָךְ וּפִשְׁרֵהּ לְעָרָךְ: דניאל ד טז
2. וַיְהִי כְּהַזְכִּירוֹ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּפֹּל מֵעַל הַכִּסֵּא אֲחֹרַנִּית בְּעַד יַד הַשַּׁעַר וַתִּשָּׁבֵר מַפְרַקְתּוֹ וַיָּמֹת כִּי זָקֵן הָאִישׁ וְכָבֵד וְהוּא שָׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה: שמואל א ד יח
3. וְאֶת הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: ויקרא ה י

גליון הש"ס

גמ' או רוב שנים. עיין לקמן דף קכג ע"ב ובתוס' שם ד"ה עולת:

הגהות הב"ח

(א) תד"ה כי וכו' ולא גרסינן ר' אסי:

מוסף רש"י

חותך שדרה. חוט השדרה (זבחים סה:). **ומפרקת.** עצם הצואר (שם). **בלא רוב בשר.** המקפת סביב, כדאמרינן נשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבילה ומטמאה ואפילו מפרכסת, הילכך אי הוה חותך רוב בשר קודם הסימן הויא לה מתה ולא מהניא בה מליקה, וסימנין הלכה משה מסיני הן (שם, וכעי"ז לקמן כח.). **קרעו כדג מטמא באהל.** מיד ואע"ג שמפרפר (פסחים מט:). **עשאה גיסטרא נבלה.** ואפילו מפרכסת (לקמן לב:). **ניטל הירך וחלל שלה.** אע"פ שהיא עדיין חיה מטמאה כנבלה, דכמתה היא ולא כחיה (תמורה יא:). **כזנב הלטאה.** אם חותכין אותה מפרכסת החתיכה ואע"פ שאין בה חיות (ערכין ז.).

עין משפט נר מצוה

קנ א ב מיי' פ"ו מהל' מעשה קרבנות הלכה כג [ופ"ז הל' ו]:

קנא ג ד ה מיי' פ"ב מהל' טומאת מת הלכ"ו [וברב אלפס עוד בהל' טומאה דף קפ] [טוש"ע י"ד סימן שע סעיף א]:

קנב ו ז מיי' פ"ג מהל' שחיטה הלי"ט ופ"ב מהל' אבות הטומאה הלכה א:

קנג ח מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל' יט:

קנד ט י מיי' פ"ד מהל' אבות הטומאה הלי"ד:

קנה כ מיי' פט"ו מהל' מע"ק הל' טו ופ"ב מהל' חגיגה הל"ח:

לעזי רש"י

קיבדור"א [קיבידור"א]. חור, חלל.

שיטה מקובצת

[א] או אינו אלא כמשפט חטאת העוף דהכי משמע טפי דהא מיניה סליק דכתיב לעיל מיניה והזה מדם החטאת וגו' וקאמר השתא שתהא עולת העוף כחטאת העוף שלא תטען הבדלה: [ב] הותזו ממש נראה. נ"ב נ"א בס"י לזעירי דלעיל סגי במפרקת ורוב בשר וכו': [ג] לוקמיה אחטאת דסליק: [ד] (למילתיה אתא כדקאמר חלוקה עולה מחטאת) כל זה נרשם עליו: [ה] לענין הבדלה כדקאמר ותירץ כך כתוב בתוס' כ"י. ובתוס' שאנץ כתוב כדקאמר וכה"ג דרשי ר' ישמעאל ור"א בר"ש ותירץ וכו': [ו] והדין עמו דחשיב כמשפט היקש ולא בהדיא דהא כאשר יורם וכן ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת חשיב ליה היקש פ' איזהו מקומן נ"ב שכל זה היא הגהה: [ז] למד בהיקש יותר מן חטאת בהמה: [ח] אלא את פר ותו לא דפרו של אהרן ידעינן כו' ונ"ב עיין תוס' ריש מנחות: [ט] דלמא הייתי מחלק מוהקריבו דבאה אפי' בלילה וי"ל דביום צוותו כתיב: [י] לעולה דמשמע כל:

רבינו גרשום

אבל מיעוט סימנין אע"ג דלא מעכבי בשחיטה ישנו בכלל שחיטה וישנו נמי בכלל הבדלה: מ"מ קשיא. וכי מתה עומד ומולק. עשאה גסטרא שהכה בסייף אפסקיה מגבה (מעיה) [נבלה] וחתכה בין צלעותיה דחשובה כמתה דלא תחיה: תנן התם הותזו ראשיהם של שרצים טמאים דחשובין כמתים: כהבדלת העוף לרבנן ולא פליגיתו. כלומר שנים ממש: או דלמא כהבדלת עולת העוף לר' אלעזר ב"ר שמעון ופליגיתו דהוא אמר דרוב שנים: חלק הכתוב בין חטאת העוף לעולת העוף וכו' כלומר וכשהוא א' והקריבו בעולת העוף חלק הכתוב וכו':